

PO PRIEMYSE. EXISTUJE POLITICKÁ DEMOKRACIA BEZ EKONOMICKEJ DEMOKRACIE?

13. 10. 2025 – Medzinárodná konferencia “Po priemysle. Existuje politická demokracia bez ekonomickej demokracie?” prinesie do Novej Dubnice a Trenčianskych Teplic svetových odborníkov a odborníčky, ktorí budú diskutovať o historickom vývoji a premenách miest v súvislosti s postsocialistickou transformáciou v 90. rokoch 20. storočia. Konferencia sa uskutoční v dňoch 29. – 30.10.2025 v Kine Panorex v Novej Dubnici a v Hoteli Most Slávy v Trenčianskych Tepliciach. Na príklade miest Nová Dubnica a Trenčianske Teplice sa konferencia bude zaoberať súčasnými sociálnymi, ekonomickými a politickými krízami a ich dopadmi na životy obyvateľstva. Program konferencie je jedinečnou kombináciou odborných prednášok, komentovaných urbanistických prechádzok, umeleckých intervencií, diskusií, filmových premietaní, ako aj kúpacích zážitkov v termálnych kúpeľoch. Cieľom konferencie je spojiť fyzické stretnutia a kolektívne zážitky s akademickým zdieľaním vedomostí.

Medzinárodná konferencia začne **komentovanou prechádzkou v Novej Dubnici s historikom architektúry Petrom Szalayom**. Cieľom prechádzky je reflexia transformácie Novej Dubnice po roku 1989 a účelového urbanizmu v meste. S Petrom Szalayom sa budeme rozprávať aj o súčasných tendenciách v rozvoji miest, ktoré sú namiesto reálnych potrieb miest a ich obyvateľstva poháňané špekulatívnymi investičnými ziskami.

Program konferencie vychádza z historického kontextu miest Nová Dubnica a Trenčianske Teplice. Nová Dubnica je príkladom ideálneho mesta v architektonickom štýle SORELA. Bola postavená v 50. rokoch 20. storočia na zelenej lúke, aby zabezpečila ubytovanie pracovníkom a pracovníckam neďalekej zbrojovky. To vyvoláva otázku, čo sa stane s ideálnym socialistickým mestom a jeho urbanizmom, keď socializmus zanikne. Neďaleké Trenčianske Teplice sú naproti tomu kúpeľným mestom, ktoré poskytovalo infraštruktúru na regeneráciu a starostlivosť pre tvrdo pracujúce telá. Po roku 1989 došlo k jeho divokej privatizácii a skvosty funkcionalistickej architektúry a infraštruktúry starostlivosti sa stali obeťami realitných špekulácií.

Keď Milton Friedman na začiatku 90. rokov počas svojej cesty po Strednej Európe položil otázku „Kto je vlastníkom štátnych podnikov?“, jeden z popredných súčasných maďarských ekonómov odpovedal: „No, spoločnosť ako celok.“. Na to Friedman reagoval: „Nie spoločnosť, ale ľudia!“ Friedmanova odpoveď môže byť vnímaná ako symbol širších politických, ekonomických a kultúrnych transformácií, ktoré v mene slobody sťažili prispeli k oslabeniu existujúcich mechanizmov solidarity. Tieto zmeny sa tiež legitimizovali tým, že Strednú a Východnú Európu vykresľovali ako „večne zaostalú“ oblasť, ktorá stratila štyri desaťročia histórie kvôli neúspešnému komunistickému experimentu.

Sociálne dôsledky privatizácie po roku 1989

Naratív o zaostalosti Strednej a Východnej Európy ma za následok, že postsocialistické krajiny sa stali laboratóriami pre drastické neoliberálne ekonomické experimenty, ako napríklad zavedenie rovnej dane a privatizácia dôchodkových fondov. Tieto opatrenia mali hlboké a bolestivé sociálne dôsledky, ktoré budú predmetom prvého tematického bloku konferencie. **Americká etnologička Kristen Ghodseeová** bude analyzovať **účinky tejto ekonomickej „šokovej terapie“** a jej katastrofálne dopady na životy veľkej časti obyvateľstva, ktoré viedli k chudobe, sociálnej neistote, poklesu pôrodnosti a dĺžky života, vysokej miere emigrácie a násiliu spojenému s divokou

privatizáciou. Súčasťou programu bude aj **film “Free to Choose” iránsko-kanadskej umelkyne Bahar Noorizadeh**, ktorý je reinterpretáciou slávnej rovnomennej série realizovanej Miltonom Friedmanom v postsocialistických krajinách na začiatku 90. rokov.

Dedičstvo modernizmu a jeho prepojenie so súčasným umením a rodovou teóriou

Súčasťou druhého bloku konferencie bude premietanie video eseje **„Neutralizácia práce”** od Adama Galka a Denisa Kozerawského, ktorá sa odohráva v areáli bývalého komplexu ťažkého strojárstva v Dubnici nad Váhom, konkrétne v priestoroch chemickej neutralizačnej stanice. Video esej skúma, ako zamestnanec továrne postupom času mení areál, ktorý sa predtým používal na spracovanie toxického odpadu, na záhradu a miesto rôznych medzidruhových ekosystémov. Film sleduje premenu prostredia, v ktorom sa prelínajú toxicita a regenerácia, práca a voľný čas, priemysel a príroda.

Teoretička umenia a kurátorka **Zuzana Jakalová** bude **analyzovať amatérsku scénu vizuálneho umenia** v regióne Dubnice. Kurátorka a filmárka **Petra Hlaváčková** predstaví **rodovú naratívnu analýzu rozhovorov s architektkami**, ktoré boli aktívne počas obdobia normalizácie v Československu. Dôležitou súčasťou tohto bloku bude aj kritická reflexia zbrojárstva v dubnickom regióne ako formy „neviditeľného archívu“ so zreteľom na jeho etické a environmentálne dôsledky. To bolo hlavnou témou rezidenčného **umeleckého-výskumného projektu českého umelca Jiřího Žáka**, ktorý predstaví jeho výstupy.

Ekonomická demokracia a jej modely

Tretí blok konferencie prinesie diskusiu o rôznych modeloch ekonomickej demokracie a samospráv. **Filozof a historik Peter Vittek, sociálna antropologička Eva Riečanská, holandský kolektív Varia, rakúsky kolektív Ouverture a nemecký kolektív Deutsche Wohnen & Co. Enteiigen** predstavia **rôzne modely ekonomickej demokracie súvisiace s právami na bývanie, samoorganizovanými platformami, internetovými zdieľanými statkami a komunitnými servermi.**

Výmena skúseností a hľadanie podôb solidarity

Konferencia reaguje aj na to, že korupcia, politický populizmus a oslabovanie demokratických inštitúcií sú javy, ktoré sú prítomné ako vo východnom, tak aj v západnom kontexte. Preto oddelenie politickej a ekonomickej demokracie nie je len regionálnym, ale globálnym problémom. Vzniká tak príležitosť pre hľadanie nových foriem vzájomného učenia sa na medzinárodnej aj medzisektorovej úrovni, výmenu skúseností a experimentovanie so sieťami a platformami solidarity. Aké nové možnosti vznikajú, keď trváme na tom, že „existuje niečo ako spoločnosť“ a že „existujú alternatívy“ pre obnovenie solidárnej spoločnosti? Aj o tom budú diskutovať odborníci a odborníčky v rámci posledného štvrtého bloku konferencie.

Umelci, architekti a umenovedci Sébastien Thiéry, Kuba Szreder a Katja Praznik budú uvažovať o úlohe, ktorú môže umenie a kultúra zohrávať pri oživení utópií. Záverečnú prednášku prednesie **historička Hannah Proctor**. Bude sa v nej venovať tomu, ako emocionálne zvládnuť politickú porážku a transformovať smútok na stratégiu rezistencie.

Program pre odbornú aj laickú verejnosť

Medzinárodná konferencia je určená pre urbanistov, architektky, umelcov, historičky umenia, predstaviteľstvo samospráv, ako aj pre širokú verejnosť, ktorá má záujem o lepšie porozumenie širších kontextov v súvislosti s vývojom miest. Vstup na všetky podujatia programu je voľný.

Konferenciu organizuje EUNIC Cluster Bratislava v zastúpení Francúzskeho inštitútu na Slovensku, Goethe-Institut Slovensko, Českého centra Bratislava, Rakúskeho kultúrneho fóra Bratislava, Veľvyslanectva Holandského kráľovstva v Bratislave a Poľského inštitútu Bratislava.

Podujatie je financované prostredníctvom EUNIC Cluster a Francúzsko-nemeckého kultúrneho fondu.

Konferencia bude prebiehať v slovenskom a anglickom jazyku.

Účastníctvo (abecedné poradie):

Deutsche Wohnen & Co. Entgegen (DE), Adam Galko (SK) & Denis Kozerański (SK), Zuzana Flašková (SK), Kristen Ghodsee (US), Petra Hlaváčková (CZ), Zuzana Jakalová (SK), Andrea Kalinová (SK), Lucas Kalmus (DE), Bahar Noorizadeh (Iran / Can), Katja Praznik (SI), Hannah Proctor (UK), Anna Remešová (CZ), Eva Riečanská & Peter Vittek (SK), Nicole Sabella (AT), Barbara Spechtl (AT), Kuba Szreder (PL), Peter Szalay (SK), Sébastien Thiéry (FR), VARIA (NL), Jiří Žák (CZ)

Kurátorka: Ivana Rumanová

Filmová dramaturgia: Barbora Němčková

Produkcia: Michaela Kacsiová

PROMO MATERIÁLY NA STIAHNUTIE:

[Plagát](#)

[Prednášajúci \(biografie a fotografie\)](#)

Kontakt pre médiá:

Ivana Rumanová

iva.rumanova@gmail.com

+421 944 570 020